

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР БОРАИ ТАНЗИМИ АНЪАНА ВА ҶАШНУ МАРОСИМ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2007, №6, мод.428; соли 2008, №6, мод. 448; соли 2010, №7, 568; ҚҶТ 30.05.2017 №1428; ҚҶТ аз 28.08.17с.№1461)

Қонуни мазкур бо тақозои рушди ҷомеа анъана ва ҷашну маросимро танзим намуда, ба ҳифзи арзишҳои аслии фарҳанги миллӣ ва эҳтиром ба суннатҳои мардумӣ барои баланд бардоштани сатҳи иҷтимоӣю иқтисодии ҳаёти шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон равона гардидааст.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мақсад, вазифа ва доираи амали Қонуни мазкур

1. Мақсади Қонуни мазкур аз ҳимояи манфиатҳои иҷтимоии мардуми Тоҷикистон, мусоидат барои паст кардани сатҳи камбизоатӣ ва гирифтани пеши роҳи харочоти зиёдатӣ, ки ба манфиатҳои иқтисодӣ ва фазои маънавии ҳаёти шаҳрвандон зарари ҷиддӣ ворид менамоянд, иборат аст. Қонун ҳамчунин барои таъмини ҳуқуқи озодиҳои шаҳрвандон ва тартиботи ҷамъиятӣ равона карда шудааст.

2. Вазифаи Қонуни мазкур танзими анъана ва ҷашну маросим дар асоси дастовардҳои фарҳанги миллӣ ва тамаддуни ҷаҳонӣ мебошад.

3. Амали Қонуни мазкур ба мақомоти давлатӣ, ташкилоту муассисаҳо ва корхонаҳо, сарфи назар аз тобеияти идоравӣ ва шакли моликият, ҳамчунин ҳамаи шахсонро воқеӣ, новобаста ба вазъи иҷтимоӣ ва мансубияти миллиашон, сурат мегирад.

4. Ақаллиятҳои миллӣ дар доираи муқаррароти Қонуни мазкур дар баргузори анъана ва ҷашну маросими суннатиашон озод мебошанд. (ҚҶТ 30.05.2017 №1428)

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

-анъана- маҷмӯи арзишҳои моддӣ ва маънавии мероси иҷтимоӣю фарҳангии ҷомеа ва ё гурӯҳҳои алоҳидаи ҷамъиятӣ буда, аз насл ба насл мегузарад;

-маросим - маҷмӯи амалҳои рамзие мебошад, ки муносибати шахсон ва гурӯҳҳои иҷтимоиро ба падидаҳои муҳими ҳаёти фарҳангии ҷомеа муқаррар менамояд;

-ҷашн - таҷлили рӯйдодҳо ва ё санаҳои таърихию фарҳангӣ, ҷамъиятӣ, касбӣ ва оилавӣ мебошад. (ҚҶТ 30.05.2017 №1428)

Моддаи 3. Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи танзими анъана ва чашну маросим

Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи танзими анъана ва чашну маросим ба Конституцияи Чумхурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ, ки онҳоро Тоҷикистон эътироф намудааст, иборат мебошад.

БОБИ 2. МАҚОМОТ ОИД БА ТАНЗИМИ АНЪАНА ВА ЧАШНУ МАРОСИМ ВА ВАКОЛАТИ ОНҲО

Моддаи 4. Мақоми ваколатдор оид ба танзими анъана ва чашну маросимҳо

Иҷрои талаботи Қонуни мазкур аз тарафи мақоми ваколатдор, ки Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон муайян мекунад, амалӣ карда мешавад. (Қ ҶТ аз 21.07. 10с. №636).

Моддаи 5. Комиссияҳои доимии маҳаллӣ

1. Ҷиҳати амалӣ намудани Қонуни мазкур дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо ва ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти кишвар комиссияҳои доимии маҳаллӣ таъсис дода мешаванд.

2. Низомномаи комиссияҳои доимии маҳаллиро Маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳо ва ҷамоати шаҳраку деҳот тасдиқ мекунад. (ҚҶТ 30.05.2017 №1428)

3. Низомномаи намунавии комиссияҳои доимии маҳаллиро Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад.

Моддаи 5¹. Комиссияҳои ҷамъиятӣ

1. Дар вазорату идораҳо, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, сарфи назар аз шакли моликият ва шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ки дар онҳо на камтар аз 30 нафар корманд фаъолият мекунад, комиссияҳои ҷамъиятӣ таъсис дода мешаванд.

2. Фаъолияти комиссияҳои ҷамъиятӣ тибқи Қонуни мазкур ва низомнома, ки аз ҷониби роҳбарони вазорату идораҳо, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо тасдиқ карда мешавад, ба роҳ монда мешавад.

3. Низомномаи намунавии комиссияҳои ҷамъиятиро Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад.

4. Комиссияҳои ҷамъиятӣ риояи талаботи Қонуни мазкурро аз ҷониби кормандони вазорату идораҳо, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, ки дар онҳо таъсис дода шудаанд, назорат намуда, ҷиҳати пешгирии қонунвайронкунӣ дар ин самт тадбирҳои зарурӣ меандешанд.

5. Дар сурати ошкор намудани риоя накардани талаботи Қонуни мазкур комиссияҳои ҷамъиятӣ дар мӯҳлати се рӯз ба мақоми ваколатдор ва ё комиссияҳои доимии маҳаллӣ дар ин бора хабар медиҳанд. (ҚЧТ аз 28.08.17с.№1461)

Моддаи 6. Ваколати Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросим

1. Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии вилоятӣ, шаҳрию ноҳиявӣ ва ҷамоатҳои шаҳраку деҳот оид ба танзими анъана ва ҷашну маросим дорои ваколатҳои зерин мебошанд: (Қ ЧТ аз 21.07. 10с. №636), (ҚЧТ 30.05.2017 №1428)

- назорат оид ба танзими анъана ва ҷашну маросим тибқи талаботи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ;

- таҳияи тавсия ва дастурҳои амалӣ барои камхарҷ гузаронидани ҷашну маросим;

- фаҳмондани талаботи қонунгузорӣ ва додани тавсияҳо ба шахсоне, ки ҷашну маросимро мегузаронанд;

- ба қайд гирифтани тўйи домодию арӯсӣ ва маросими азодорӣ, инчунин пешбурди омор дар ин самт;

- андешидани чораҳо чиҳати пешгирии риоя накардани талаботи Қонуни мазкур; (ҚЧТ аз 28.08.17с.№1461)

- таъмини ҳамкорӣ байни мақомоти давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросим ва ташкили корҳои маърифатӣ тарғиботӣ дар байни аҳоли;

- расонидани ёрии амалӣ ба раисони маҳаллаҳо, шӯъбаҳои сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар танзими ҷашну маросим;

- таблиғи адабиёти илмию оммавӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросим;

- талаб кардани маълумот дар бораи иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба танзими анъана ва ҷашну маросим аз вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, корхонаҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, сарфи назар аз шакли моликиятшон.

2. Дар ҳолати риоя нашудани муқаррароти Қонуни мазкур Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллӣ санади зарурӣ таҳия намуда, онро барои татбиқи чораҳои таъсиррасонии ҳуқуқӣ ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамоянд. (Қ ЧТ аз 21.07. 10с. №636), (ҚЧТ 30.05.2017 №1428)

БОБИ 3. ТАНЗИМИ ҶАШНУ МАРΟΣИМИ РАСМӢ ВА ОИЛАВӢ

Моддаи 7. Чашнҳои расмӣ

1. Чашнҳои Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваҳдати миллӣ, Наврӯз, Сада, Меҳргон, идҳои Рамазон, Қурбон ва дигар идҳои тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд.

2. Дар сатҳи давлатӣ чашн гирифтани санаи таъсиси идораву муассисаҳо, ташкилотҳои давлатӣ, ҳамчунин зодрӯз ва ёдбуди шахсоне, ки ба давлат ва ҷамъият хизматҳои шоиста кардаанд, тибқи тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

3. Оростани зиёфати расмӣ ба муносибати таъйин шудан ба вазифаи давлатӣ, гирифтани рутба, унвон, мукофотҳои давлатӣ ва дараҷаҳои илмию таҳассусӣ манъ аст. (ҚҶТ 30.05.2017 №1428)

4. Дар рӯзҳои иди Рамазон ва Қурбон дастархони маънавӣ ва камхарҷи идона ороста шуда, ба исрофкорӣ ва зиёдаравӣ роҳ додан манъ аст. (ҚҶТ аз 28.08.17с.№1461)

Моддаи 8. Зодрӯз

Чашни зодрӯз ба таври ихтиёрӣ танҳо дар доираи оила гузаронида мешавад.

Моддаи 9. Хатнасур

1. Хатнасур ба таври ихтиёрӣ танҳо дар доираи оила ва бе хизматрасонии санъаткорон гузаронида мешавад.

2. Хатна бо розигии падару модар аз рӯзи таваллуди писар то рӯзи бистуми баъди таваллуд дар муассисаҳои тиббии дахлдор бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ба таври ройгон гузаронида мешавад.

3. Маъракаи номгузорӣ, гахворабандон, чиллагурезон, мӯйсаргирони тифл ва дигар маъракаи ба таваллуди кӯдак вобаста дар доираи оила, бе забҳи чорво ва хизматрасонии санъаткорон баргузор карда мешаванд.

4. Гузаронидани маъракаи ақиқа манъ аст.

5. Падару модар ва дигар шахсони онҳоро ивазкунанда метавонанд аз маблағҳои сарфашуда то расидан ба синни балоғат дар бонкҳо ба номи писаронашон суратҳисоб кушоянд.

6. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки имконияти молиявӣ доранд, метавонанд бо иштироки комиссияҳои доимии маҳаллӣ хатнасури хайриявии писарони бепарастор ва аз оилаҳои камбизоатро баргузор намоянд.

7. Тартиби гузаронидани хатнасури хайриявиरो мақоми ваколатдор муайян менамояд.

Моддаи 10. Тўйи домодию арӯсӣ

1. Тўйи домодию арӯсӣ дар давоми на бештар аз ду рӯз ба таври ихтиёрӣ бо орогани зиёфат барои то 150 нафар ва додани оши тўй барои то 200 нафар аз ҳисоби ҳар ду ҷониб гузаронида мешавад.

2. Ташкили маърақаҳои фотиҳаи тўй, маслиҳатошӣ, идонабарӣ, сандукбарон, сарупобинон, чойгаштак, раисталбон, қудоталбон, ноншиканон, хонакашон, модарталбон, падарталбон, рӯйбинон, чодарканон, муборакбодӣ, шахтозон (роҳбандон), тақдими сарупо барои меҳмонони тарафайн ва ҳешу табори домоду арӯс, ба истиснои тақдими тӯҳфаҳо барои домоду арӯс ва падару модари онҳо манъ аст.

3. Маросими домодталабон ва арӯсбинон ба таври ихтиёрӣ дар доираи оила бо иштироки то 15 нафар гузаронида мешаванд.

4. Падару модари домоду арӯс ва ё шахсони онҳоро ивазкунанда бо маслиҳати тарафайн метавонанд ба чойи додани оши тўй маблағи онро ҷиҳати беҳтар гардондани шароити зиндагии навхонадорон сарф намоянд.

5. Ҳамсарон ҳуқуқ доранд, ки тибқи муқаррароти Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон байни худ аҳдномаи никоҳ банданд.

6. Маросими қайди давлатии ақди никоҳ дар мақомоти сабти асноди ҳолати шахрвандӣ ва ҷамоатҳо бо истифодаи на бештар аз 4 автомашинаи сабуқрав гузаронида мешавад. (ҚЧТ 30.05.2017 №1428)

7. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки имконияти молиявӣ доранд, метавонанд бо иштироки комиссияҳои доимии маҳаллӣ тўйи домодию арӯсии хайриявӣ ҷавонро аз оилаҳои камбизоат баргузор намоянд.

8. Тартиби гузаронидани тўйҳои домодию арӯсии хайриявиро мақоми ваколатдор муайян менамояд. (ҚЧТ аз 28.08.17с.№1461)

Моддаи 11. Маросими дафну азодорӣ

1. Маросими ҷаноза бе маҳдудияти шумораи иштироккунандагон сурат мегирад.

2. Маросими «се», «чил» ва «сол» бе забҳи чорво ва додани таом гузаронида мешаванд.

3. Дар маросими дафну азодорӣ, забҳи чорво ва додани таом, ташкили «оши сари тахта», «душанбегӣ», «ҷумъагӣ», «ҳафт», «бист», «шашмоҳагӣ», ҳамчунин додани пули нақд ва дигар ашё, ба истиснои ҳаққи хизмати қабркан ва мурдашӯй, манъ аст. (ҚЧТ 30.05.2017 №1428),

Моддаи 12. Маросими ҳаҷ

1. Маъракаҳои гусел ва пешвози ҳочиён дар доираи оила гузаронида мешаванд.

2. Ташкили маъракаҳои **ҳочизиёрат**, **ҳочиталабон** ва **ҳочиошӣ** катъиян манъ аст. (ҚЧТ 30.05.2017 №1428)

3. **Тартиби сафари шаҳрвандонро барои адои ҳаҷ ва умра Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.** (ҚЧТ аз 28.08.17с.№1461)

Моддаи 13. Ҷои баргузории ҷашну маросим

1. Ҷашну маросим дар майдончаҳои (ҳавлиҳои) назди биноҳои истиқоматӣ, дохили хонаҳои шахсӣ ва ё дар тарабхонаҳо, қаҳвахонаҳо, ошхонаҳо ва ё тӯйхонаҳо бо риояи тартиботи ҷамъиятӣ гузаронида мешавад.

2. Маросими мавлудхонӣ ба таври ихтиёрӣ танҳо дар масҷидҳо бе ҷамъоварӣ ва додани маблағи пулӣ ва **таом** сурат мегирад.

3. Дар ҷашну маросим пошидан ва часпондани пул манъ аст. (ҚЧТ 30.05.2017 №1428)

БОБИ 4. ТАНЗИМИ ХИЗМАТРАСОНИЌ ДАР ҶАШНУ МАРОСИМ

Моддаи 14. Тартиби хизматрасонии ҷашну маросим аз тарафи муассисаҳои фарҳангӣ, тарабхонаҳо ва ошхонаҳо

1. **Хизматрасонии** ҳунармандон дар тӯю маъракаҳо дар асоси шартномаи тарафайн бо риояи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

2. Маъмурияти қаҳвахона, ошхона, тарабхона ва тӯйхонаҳо **ӯҳдадоранд** хизматрасонии тӯю маъракаҳо дар асоси шартномаи тарафайн ба роҳ монда, ҳангоми баргузории тӯю маъракаҳо талаботи Қонуни мазкурро вобаста ба шумораи даъватшудагон ва вақти баргузории онҳо риоя намоянд.

3. Тӯю маъракаҳо дар шаҳрҳо дар рӯзҳои истироҳат аз соати 8 то соати 22 ва дар рӯзҳои корӣ аз соати 18 то соати 22, дар шаҳраку деҳот (аз ҷумла шаҳраку деҳоти тобеи шаҳр) дар рӯзҳои истироҳат аз 1 апрел то 31 октябр аз соати 6 то соати 22, аз 1 ноябр то 31 март аз соати 8 то соати 22 ва дар рӯзҳои корӣ аз соати 18 то соати 22 гузаронида мешаванд. Давомнокии тӯю маъракаҳо то се соат муқаррар карда мешавад. (ҚЧТ аз 28.08.17с.№1461)

БОБИ 4¹. ҶҲДАДОРИИ ШАХСОНИ ВОҚЕЌ ВА ҲУҚУҚЌ ҲАНГОМИ ГУЗАРОНИДАНИ ТҶЮ МАЪРАКАҲО

Моддаи 14¹. Ҷӯҳдадори шаҳсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳангоми гузаронидани тӯю маърақаҳо

1. Шаҳсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ӯҳдадоранд чашну маросимро бо риояи талаботи Қонуни мазкур баргузор карда, мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллиро доир ба баргузори тӯи домодио арӯси ва маросими азодорӣ хабардор намоянд.

2. Шаҳсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ӯҳдадоранд рукнҳои фарҳанги миллӣ, аз ҷумла забони давлатӣ ва либосҳои миллиро ҳифз намоянд. (ҚЧТ аз 28.08.17с.№1461)

БОБИ 5. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 15. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

1. Шаҳсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

2. Аъзои Ҳукумат, Раиси Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоят, шаҳри Душанбе, шаҳр ва ноҳия, дигар шаҳсони мансабдори давлатӣ, хизматчиёни давлатӣ, судяҳо, кормандони мақомоти прокуратура, амният, қорҳои дохилӣ, назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия, андоз, гумрук, кормандони мақомоти дигари ҳифзи ҳуқуқ, хизматчиёни ҳарбӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур аз ҷониби онҳо ва фарзандонашон мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз мансаб озод карда мешаванд. (ҚЧТ аз 28.08.17с.№1461)

Моддаи 16. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Э. Раҳмонов

**ш. Душанбе, 8 июни соли 2007,
№272**